

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(2)	(2)	(3)	(1)	(1)	(4)	(1)	(4)	(3)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(4)	(4)	(4)	(2)	(4)	(2)	(2)	(1)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(2)	(3)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: לבשל : מרק -

היחס: לבשל הוא הפועל שתוצר פעולתו הוא מרק. א' הוא הפועל שתוצר פעולתו הוא ב'.

תשובה (1): לכתוב : מכתב. האם לכתוב הוא הפועל שתוצר פעולתו הוא מכתב? כן. הכתיבה יוצרת מכתב, ממש כשם שהבישול יוצר מרק - התוצר הוא עצם נפרד הנוצר בעקבות הפעולה. היחס זהה.

תשובה (2): למספר : מספר. האם למספר הוא הפועל שתוצר פעולתו הוא מספר? לא. למספר פירושו להצמיד מספרים סידוריים לפריטים, והמספר אינו יצירה חדשה אלא סימון הניתן לדבר קיים. היחס שונה.

תשובה (3): לרפד : ריפוד. האם לרפד הוא הפועל שתוצר פעולתו הוא ריפוד? לא בדיוק. לרפד זה לא התהליך שיוצר את הריפוד, אלא פועל המתאר שימוש או התקנת ריפוד. היחס שונה.

תשובה (4): לתבל : תבלין. האם לתבל הוא הפועל שתוצר פעולתו הוא תבלין? לא. התבלין אינו נוצר מן התיבול, אלא הוא האמצעי שבאמצעותו מתבלים. היחס הפוך: ב' הוא הכלי לביצוע א', ולא תוצרו.

תשובה (1).

2. השאלה: מפתח : נעילה -

היחס: מפתח הוא הכלי שבאמצעותו מבצעים נעילה. א' הוא הכלי המשמש לביצוע פעולת ב'.

תשובה (1): מיתר : פריטה. האם המיתר הוא הכלי שבאמצעותו מבצעים פריטה? לא. הפריטה נעשית על המיתר, והמיתר הוא מושא הפעולה - הדבר שפורטים עליו - ולא הכלי שבו פורטים. היחס שונה.

תשובה (2): מתג : הדלקה. האם המתג הוא הכלי שבאמצעותו מבצעים הדלקה? כן. באמצעות המתג מדליקים, ממש כשם שבאמצעות המפתח נועלים. היחס זהה. שווה לשים לב לעוד נקודת דמיון: כפי שהמפתח יכול לא רק לנעול אלא גם לפתוח, כך גם המתג יכול לא רק להדליק אלא גם לכבות.

תשובה (3): רמזור : נסיעה. האם הרמזור הוא הכלי שבאמצעותו מבצעים נסיעה? לא. הרמזור מסדיר את התנועה ומורה מתי מותר לנסוע, אך אין הוא הכלי שבו נוסעים. היחס שונה.

תשובה (4): מחט : פרימה. האם המחט היא הכלי שבאמצעותו מבצעים פרימה? לא. המחט משמשת לתפירה, ואילו פרימה היא פעולת ההתרה ההפוכה לתפירה. היחס אינו מתאים.

תשובה (2).

3. השאלה: עדשה : שקיפות -

היחס: שקיפות היא תכונה פיזיקלית חיונית לעדשה, שבלעדיה לא תוכל למלא את תפקידה. א' הוא עצם שתכונה חיונית לתפקודו היא ב'.

תשובה (1): מקהלה : זמרה. האם זמרה היא תכונה חיונית של מקהלה? לא. זמרה היא הפעילות שהמקהלה עושה, ולא תכונה מובנית שלה. היחס שונה.

תשובה (2): מגלשה : שיפוע. האם שיפוע הוא תכונה חיונית של מגלשה? כן. השיפוע הוא תכונתה הפיזיקלית של המגלשה, שבלעדיה לא ניתן להחליק עליה, כשם שהשקיפות חיונית לעדשה. היחס זהה.

תשובה (3): מכבסה : ניקיון. האם ניקיון הוא תכונה חיונית של מכבסה? לא. הניקיון הוא התוצאה שמפיקה המכבסה, ולא תכונה מובנית שלה עצמה. היחס שונה.

תשובה (4): מגבעת : חבישה. האם חבישה היא תכונה חיונית של מגבעת? לא. חבישה היא הפעולה שעושים באמצעות המגבעת, ולא תכונה שלה. היחס שונה.

תשובה (2).

4. השאלה: התפורר : פירורים -

היחס: להתפורר פירושו להתפרק כולו ולהפוך לפירורים. א' הוא הפועל שמשמעו הפיכת הדבר כולו ל'ב'.

תשובה (1): רוצץ : מרצפות. האם לרצץ פירושו להפוך כולו למרצפות? לא. ריצוף הוא כיסוי משטח במרצפות; המשטח אינו הופך בעצמו למרצפות אלא מכוסה בהן. היחס שונה.

תשובה (2): התקמט : קמטים. האם להתקמט פירושו להפוך כולו לקמטים? לא. כשדבר מתקמט נוצרים בו קמטים, אך הוא עצמו אינו הופך כולו לקמטים - הקמטים הם סימנים על פניו בלבד. היחס דומה אך אינו מדויק.

תשובה (3): התאייד : אדים. האם להתאייד פירושו להפוך כולו לאדים? כן. בהתאיידות החומר כולו הופך לאדים, ממש כשם שבהתפוררות הדבר כולו הופך לפירורים. היחס זהה.

תשובה (4): חורר : חורים. האם לחורר פירושו להפוך כולו לחורים? לא. חירור הוא יצירת חורים בדבר, אך הדבר עצמו נותר קיים עם חורים בתוכו ואינו הופך כולו לחורים. היחס שונה.

תשובה (3).

5. השאלה: צמח : בוטניקה -

היחס: בוטניקה היא ענף המדע שחוקר את הצמח. ב' הוא תחום המדע שמושא מחקרו הוא א'.

תשובה (1): שפה : בלשנות. האם בלשנות היא תחום המדע שמושא מחקרו הוא שפה? כן. הבלשנות חוקרת את השפה, כשם שהבוטניקה חוקרת את הצמח. היחס זהה.

תשובה (2): הוגה : פילוסופיה. האם פילוסופיה היא תחום המדע שמושא מחקרו הוא הוגה? לא. ההוגה הוא מי שעוסק בפילוסופיה, ולא נושא שהפילוסופיה חוקרת. היחס שונה.

תשובה (3): ציור : אומנות. האם אומנות היא תחום המדע שמושא מחקרו הוא ציור? לא. הציור הוא סוג של אומנות, ואין האומנות מדע החוקר ציורים. היחס שונה.

תשובה (4): מבחנה : כימיה. האם כימיה היא תחום המדע שמושא מחקרו הוא מבחנה? לא. המבחנה היא כלי המשמש בכימיה, ולא נושא המחקר שלה. היחס שונה.

תשובה (1).

6. **השאלה:** גז : פלך -

היחס: גז הוא פעולת גזיזת הצמר מן הצאן ופלך הוא הכלי שבאמצעותו טווים את הצמר לחוט בשלב הבא.
א' הוא איסוף חומר הגלם, **וב'** הוא הכלי שבו מעבדים אותו לאחר מכן.

תשובה (1): קציר : רחיים. הקציר הוא איסוף התבואה מן השדה, והרחיים הם הכלי שבו טוחנים אותה לקמח לאחר מכן. בשני המקרים א' הוא איסוף חומר הגלם וב' הוא הכלי המעבד אותו בשלב הבא. היחס זהה.

תשובה (2): בציר : יקב. הבציר הוא קטיפה הענבים, והיקב הוא המקום שבו מייצרים מהם יין. האם היחס דומה? לא במדויק. היקב הוא מקום העיבוד ולא כלי העיבוד, ואילו הפלך הוא כלי. היחס אינו מתאים.

תשובה (3): מסיק : שמן. המסיק הוא קטיפה הזיתים, והשמן הוא המוצר המופק מהם. האם היחס דומה? לא. שמן הוא התוצר הסופי, ולא הכלי שבו מעבדים את חומר הגלם. היחס שונה.

תשובה (4): אסיף : מטע. האסיף הוא איסוף הפירות, והמטע הוא המקום שבו הם גדלים ונאספים. האם היחס דומה? לא. המטע הוא מקום הגידול - מקור חומר הגלם - ולא הכלי שמעבד אותו. היחס שונה.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה:** בספטמבר 1967 שונו חוקי התנועה בשוודיה והנהיגה עברה מצד שמאל של הכביש אל צד ימין. מהלך זה נועד לשפר את בטיחות הנסיעה, שכן במרבית כלי הרכב היה ההגה מותקן בצד שמאל, מבנה המתאים לנהיגה בצד ימין. ואכן, בחודשים הראשונים לאחר המעבר ירד שיעור תאונות הדרכים במידה ניכרת, אך הירידה הייתה זמנית, ומקץ שנתיים חזר שיעור התאונות לרמתו הקודמת. איזו טענה מסבירה בצורה הטובה ביותר מדוע הירידה הייתה זמנית?

פתרון: יש לאתר גורם שהפחית את שיעור התאונות בתחילה, אך חלף כעבור זמן-מה - ומשחלף, שב שיעור התאונות לרמתו הקודמת.

תשובה (1): בשנת 1967 החל להצטמצם הייבוא של מכוניות שההגה בהן מותקן בצד ימין, ובשנת 1969 הוא פסק. לא נכון. צמצום ייבוא של מכוניות שהותאמו לנהיגה בצד ימין דווקא היה משפר את ההתאמה בין מבנה הרכב לכביש לאורך זמן, ולכן היה מפחית תאונות באופן קבוע ולא מסביר חזרה לרמה הקודמת.

תשובה (2): הנהיגה בצד ימין אפשרה לנהגים לשבת בצד שמאל של המכונית ולראות את הכביש טוב יותר.

לא נכון. זה מסביר את הירידה הראשונית בשיעור התאונות, אך לא את העלייה שהגיעה לאחר מכן. שיפור קבוע בשדה הראייה של הנהג היה אמור לשמר את הירידה בתאונות לאורך זמן, ולא להסביר את היעלמותה.

תשובה (3): בשנת 1967 הועלתה מהירות הנסיעה המותרת באוטוסטרדות בעשרה קמ"ש.

לא נכון. העלאת מהירות הנסיעה הייתה צפויה להגדיל את מספר התאונות מיד עם כניסתה לתוקף, ואין בה כדי להסביר מדוע דווקא בתחילה ירד מספרן ורק אחר כך עלה.

תשובה (4): הנהגים נזהרו במיוחד בתקופה שאחרי המעבר, מפני שעדיין לא התרגלו לנהוג בצד ימין.

נכון. בתחילה, חוסר ההיכרות עם הנהיגה בצד החדש הביא את הנהגים להיזהר יותר על המידה, וזהירות זו הפחיתה את התאונות. ככל שחלף הזמן והנהגים התרגלו, פחתה הזהירות המיוחדת ושיעור התאונות שב לרמתו הקודמת - הסבר המתאים בדיוק לאופייה הזמני של הירידה.

תשובה (4).

8.

השאלה: נהוג לסווג את כלי הנשיפה לשתי קבוצות: כלי נשיפה מעץ, כמו החלילית והקלרינט, וכלי נשיפה ממתכת, כמו החצוצרה והטרומבון. כלי נשיפה מעץ מפיקים מגוון עשיר של צלילים, אבל עוצמת צליליהם נמוכה. לעומתם, כלי נשיפה ממתכת, מפיקים צליל חזק ומלא, אבל מגוון הצלילים שלהם דל. אדולף סאקס ביקש ליצור כלי חדש שימזג את הטוב שבשני העולמות, וכך יצר את הסקסופון הראשון.

על פי הפסקה, איזה מצמדי התכונות שלהלן מאפיין את הסקסופון שיצר סאקס?

פתרון: "הטוב שבשני העולמות" הוא צירוף היתרון של כל קבוצה: העוצמה הגבוהה של כלי המתכת יחד עם מגוון הצלילים העשיר של כלי העץ. לכן הסקסופון אמור להיות בעל עוצמה גבוהה כשל כלי המתכת ומגוון עשיר כשל כלי העץ.

תשובה (1): עוצמת צליל גבוהה מעוצמת הצליל שמפיקים כלי נשיפה מעץ, ומגוון צלילים עשיר ממגוון הצלילים שמפיקים כלי נשיפה ממתכת.

נכון. עוצמה גבוהה מזו של כלי העץ פירושה עוצמה חזקה כשל כלי המתכת, ומגוון עשיר מזה של כלי המתכת פירושו מגוון עשיר כשל כלי העץ - בדיוק שילוב היתרונות של שתי הקבוצות.

תשובה (2): עוצמת צליל גבוהה מעוצמת הצליל שמפיקים כלי נשיפה ממתכת, ומגוון צלילים דומה למגוון הצלילים שהם מפיקים.

לא נכון. לפי צמד זה מגוון הצלילים דומה לזה של כלי המתכת, כלומר דל, ובכך מאבד הסקסופון את יתרון מגוון הצלילים העשיר שהוא עיקר הטוב שבכלי העץ.

תשובה (3): עוצמת צליל דומה לעוצמת הצליל שמפיקים כלי נשיפה מעץ, ומגוון צלילים עשיר ממגוון הצלילים שהם מפיקים.

לא נכון. עוצמה הדומה לזו של כלי העץ פירושה עוצמה נמוכה, ובכך נשמט יתרון העוצמה החזקה שאמור היה לבוא מכלי המתכת.

תשובה (4): עוצמת צליל דומה לעוצמת הצליל שמפיקים כלי נשיפה מעץ, ומגוון צלילים עשיר ממגוון הצלילים שמפיקים כלי נשיפה ממתכת.

לא נכון. אף שמגוון הצלילים עשיר, עוצמת הצליל דומה לזו של כלי העץ, כלומר נמוכה, ולכן חסרה בסקסופון תכונת העוצמה הגבוהה של כלי המתכת.

תשובה (1).

9.

השאלה: אם איה היא "ציקה" של בלה, ובלה היא "ציקה" של גלית, אזי **לא ייתכן** שגלית היא ציקה של איה.

מה יכול להיות פירושה של "ציקה"?

פתרון: יש למצוא יחס שאם הוא מתקיים בין איה לבלה ובין בלה לגלית, אזי אינו יכול להתקיים בין גלית לאיה. יחס כזה חייב להיות בעל כיווניות או היררכיה המונעת "סגירת מעגל".

תשובה (1): שותפה לדירה.

אם איה שותפה לדירה של בלה ובלה של גלית, ייתכן בהחלט שכולן גרות באותה דירה, ואז גלית שותפה לדירה של איה. מכיוון שהדבר אפשרי, יחס זה אינו עונה על התנאי שלפיו "לא ייתכן".

תשובה (2): בת דודה.

אם איה בת דודה של בלה ובלה של גלית, ייתכן שגלית ואיה אף הן בנות דודה זו של זו. מאחר שאין כאן הכרח לשלול זאת, יחס זה אינו מתאים.

תשובה (3): אויבת.

אם איה אויבת של בלה ובלה של גלית, אין מניעה שגלית תהיה גם אויבת של איה - יחסי איבה יכולים להתקיים

בין כל השלוש. מכיוון שהדבר אפשרי, גם יחס זה אינו מתאים.

תשובה (4): אחינית.

אם איה אחינית של בלה, הרי בלה מבוגרת ממנה בדור; ואם בלה אחינית של גלית, הרי גלית מבוגרת מבלה בדור. נמצא שגלית מבוגרת מאיה בשני דורות, ולכן אין היא יכולה להיות אחיניתה של איה - דבר שהיה מחייב שתהיה צעירה ממנה בדור. מכיוון שזהו היחס היחיד שבו אכן "לא ייתכן" שגלית היא ציקה של איה, זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

10. השאלה: איש החינוך רלף טיילר אמר: "בדרך כלל, תלמידי בתי הספר מושפעים בלימודיהם מהעובדה שמישהו צפוי להעריך אותם, ואף המורים מושפעים בהוראתם מהעובדה שהם עתידים להעריך את התלמידים."

איזו מהטענות מבטאת באופן הטוב ביותר את כוונתו של טיילר?

פתרון: בדברי טיילר יש גורם משותף אחד המשפיע על שני הצדדים: עצם הידיעה שהמורים עתידים להעריך את התלמידים. ידיעה זו משפיעה על התלמידים, העומדים להיות מוערכים, ועל המורים, העומדים להעריך, כאחד.

תשובה (1): לאחר הערכת התלמידים, הלמידה של התלמידים וההוראה של המורים משתנות.

לא נכון. טיילר מדבר על השפעת הציפייה להערכה עתידית, ואילו טענה זו עוסקת בשינוי החל לאחר ההערכה. מדובר בזמן שונה מזה שאליו התכוון.

תשובה (2): העובדה שהתלמידים והמורים עומדים להיות מוערכים בעתיד משפיעה עליהם בהווה.

לא נכון. לפי הניסוח כאן גם המורים "עומדים להיות מוערכים", אך לפי דברי טיילר המורים הם המעריכים ולא אלו שעומדים להערכה.

תשובה (3): הידיעה שהמורים עתידים להעריך את התלמידים משפיעה על התלמידים ועל המורים כאחד.

נכון. עובדה אחת - ההערכה העתידית של התלמידים בידי המורים - היא המשפיעה ברזמנית על שני הצדדים: על התלמידים המוערכים ועל המורים המעריכים. זהו בדיוק הרעיון שבדברי טיילר.

תשובה (4): העובדה שהתלמידים יודעים כי יוערכו משנה את האופן שבו הם לומדים, ושינוי זה משפיע על הוראת המורים.

לא נכון. טענה זו בונה שרשרת סיבתית שבה שינוי בלמידת התלמידים הוא שמשפיע על הוראת המורים. אין פה סתירה עם דברי טיילר, אך לא ניתנה לכך שום ראיה בפסקה ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (3).

11. השאלה: מדע המדינה רואה בהיסטוריונים חוקרים העוסקים בעבר בלי קשר להווה, פועלים ללא תשתית מתודולוגית מסודרת ופשוט כותבים כרונולוגיה של אירועים. היסטוריונים טוענים נגד אנשי מדע המדינה כי הם בונים תאוריות ללא ביסוס עובדתי היסטורי ומתיימרים לנבא אירועים עתידיים בשיטות מדעיות. בהקשר זה ראוי להזכיר את דבריו של ההיסטוריון ג'ון רוברט סילי: "ההיסטוריה ללא מדע המדינה אין לה פרי, מדע המדינה ללא ההיסטוריה אין לו שורש".

מה משתמע מדברי סילי על הביקורת ההדדית?

פתרון: משל הפרי והשורש מלמד ששני התחומים תלויים זה בזה: כל אחד מהם לוקה בחסר כשהוא עומד לבדו. מכאן שלביקורת של כל צד יש בסיס, אך המסקנה הראויה היא שיתוף פעולה ולא נתק.

תשובה (1): גם אם הביקורת מוצדקת, למעשה אין הבדל גדול בין המחקר ההיסטורי ובין מדע המדינה.

לא נכון. סילי אינו טוען שאין הבדל בין התחומים; אדרבה, הוא מבחין ביניהם - פרי מול שורש - וגורס שכל אחד

תורם דבר שונה. הוא מדגיש דווקא את השוני ביניהם, לא טוען שהם דומים.

תשובה (2): הביקורת של שני הצדדים אינה רלוונטית משום שחוקרים רבים משלבים בין שני התחומים.

לא נכון. סילי אינו פוסל את הביקורת כלא רלוונטית; נהפוך הוא, מדבריו עולה שיש בה ממש, שכן כל תחום אכן חסר בלי האחר.

תשובה (3): גם ההיסטוריונים וגם אנשי מדע המדינה ראויים לביקורת, אך לא מהסיבות שהם נוהגים לציין.

לא נכון. אף שטענה זו מכירה בכך ששני הצדדים ראויים לביקורת, היא קובעת שהביקורת אינה מן הסיבות שהם מציינים, ואילו מדברי סילי עולה דווקא שהחיסרון שכל צד מצביע עליו אצל האחר - היעדר "פרי" או "שורש" - הוא אמיתי.

תשובה (4): לביקורת משני הכיוונים יש בסיס, ודווקא משום כך על אנשי שני התחומים לפעול בשיתוף פעולה.

נכון. מכיוון שההיסטוריה בלא מדע המדינה חסרת פרי ומדע המדינה בלא היסטוריה חסר שורש, כל צד אכן זקוק לאחר - ומכאן שהמסקנה הנובעת היא שילוב הכוחות בין התחומים.

תשובה (4).

12. השאלה: במאה השמונה עשרה נחשב מדע הפיזיונומיה - התורה הטוענת שאפשר להקיש ממראהו של אדם על אישיותו - לאמת ברורה מאליה: בימינו הפיזיונומיה מוקעת בתור פסאודומדע, אם כי בשנים האחרונות היא זוכה לתחייה בחוגים מסוימים, המנסים לקדם את "הפיזיונומיה החדשה", תורה מעודנת מקודמתה בקביעותיה, אך בעייתית לא פחות ממנה.

לפי המשתמע מן הפסקה, מה דעת הכותב על הפיזיונומיה?

פתרון: הכותב מציג את "הפיזיונומיה החדשה" כמעודנת מקודמתה אך "בעייתית לא פחות", ומכאן שלדעתו התחייה לא שינתה את מעמדה כפסאודומדע.

תשובה (1): הפיזיונומיה, שנחשבה עד לעת האחרונה למדע של ממש, נחשבת כיום לתורה בעייתית בגלל העידון שחל בקביעותיה עם תחייתה.

לא נכון. הפיזיונומיה החדשה לא נחשבת לבעייתית בגלל העידון שחל בה - גם הגרסה המקורית וה"לא מעודנת" שלה מוקעת כיום.

תשובה (2): "הפיזיונומיה החדשה" אינה פסאודומדע, משום שקביעותיה מעודנות מקביעותיה של הפיזיונומיה של המאה השמונה עשרה.

לא נכון. מן הפסקה עולה בבירור שהכותב רואה גם ב"פיזיונומיה החדשה" תורה בעייתית, ולכן אין הוא סבור שהעידון בקביעותיה מוציא אותה מגדר פסאודומדע.

תשובה (3): העידון בקביעותיה של "הפיזיונומיה החדשה" עזר להשיבה לחיק המדע, אך יש בעידון זה גם בעייתיות חדשה.

לא נכון. הצירוף "עזר להשיבה לחיק המדע" מייחס לכותב עמדה חיובית כלפי מעמדה המדעי של הפיזיונומיה החדשה, בעוד שהוא מדגיש שהיא בעייתית לא פחות מקודמתה ואינו רואה בה מדע.

תשובה (4): אף שהניסיון לחדש את ימיה של הפיזיונומיה עלה יפה בחוגים מסוימים, הוא לא הפחית מבעייתיותה ואין בו כדי להוציאה מגדר פסאודומדע.

נכון. זוהי בדיוק עמדת הכותב: התחייה הצליחה בחוגים אחדים, אך "הפיזיונומיה החדשה" בעייתית לא פחות מקודמתה, ולכן נותרת פסאודומדע.

תשובה (4).

13. השאלה: כל אחד מן המאמרים בכתב העת "מיקרוסקופ" נכתב בידי כותב אחד בלבד. בנוגע לגיליון פברואר 2011 של כתב העת נתון כי:

א. את כל המאמרים שנכתבו במקור בעברית כתבו ביולוגים.

ב. כל המאמרים שכתבו כימאים הם מאמרים מתורגמים.

איזו מהאפשרויות המוצעות משלימה את המשפט שלהלן באופן הטוב ביותר?

לפיכך, _____ שהמאמר 'הגן הסודי', מאמר מתורגם שכתב ביולוג, מופיע בגיליון פברואר 2011 של כתב העת, מכיוון שהדבר _____."

פתרון: יש לבדוק אם קיומו של מאמר מתורגם שכתבו ביולוג סותר את נתון א, את נתון ב, או את צירופם. נתון א עוסק במאמרים שנכתבו במקור בעברית, ואילו המאמר שלנו מתורגם - ולכן א אינו חל עליו. נתון ב עוסק במאמרים שכתבו כימאים, ואילו המאמר שלנו נכתב בידי ביולוג - ולכן גם ב אינו חל עליו. מכאן נובע שאפשרי שביולוג כתב מאמר מתורגם שהופיע בגיליון 2011.

תשובה (1): לא ייתכן / סותר את נתון א.

לא נכון. נתון א קובע רק שמאמרים שמקורם בעברית נכתבו בידי ביולוגים; אין הוא אוסר על ביולוג לכתוב מאמר מתורגם. אין סתירה.

תשובה (2): לא ייתכן / סותר את נתון ב.

לא נכון. נתון ב עוסק אך ורק במאמרים שכתבו כימאים, ואילו המאמר נכתב בידי ביולוג, ולכן הנתון אינו חל עליו כלל.

תשובה (3): לא ייתכן / סותר את צירוף הנתונים.

לא נכון. גם צירוף שני הנתונים אינו יוצר סתירה: אין בהם דבר המונע קיומו של מאמר מתורגם שנכתב בידי ביולוג.

תשובה (4): ייתכן / אינו סותר אף לא אחד מן הנתונים.

נכון. המאמר מתורגם, ולכן נתון א העוסק במקור עברי אינו חל עליו; והוא נכתב בידי ביולוג, ולכן נתון ב העוסק בכימאים אינו חל עליו. קיומו עולה בקנה אחד עם כל הנתונים.

תשובה (4).

14. השאלה: בתחום חקר הסכסוכים, המונח "ספירלה שלילית" מתאר דינמיקה של התפתחות סכסוך בין בני אדם: חילוקי הדעות בין הצדדים גורמים להם להתנהג באופן מתגונן וחשדני, התנהגות שבגללה חילוקי הדעות הולכים ומתעצמים, עד כדי סכסוך העלול לגרום לנזק בלתי הפיך ליחסים ביניהם.

איזה מהמקרים הוא המתאים ביותר להיות דוגמה ל"ספירלה שלילית" מתחום אחר?

פתרון: הספירלה השלילית היא לולאה המזינה את עצמה: בעיה ראשונית מעוררת תגובה, והתגובה מחריפה את הבעיה, וחוזר חלילה בהסלמה מתגברת עד לנזק בלתי הפיך. יש לחפש דוגמה בעלת מבנה מעגלי מסלים כזה.

תשובה (1): אדם מאלף את כלבו, ובכל פעם שהכלב ממלא הוראה הוא מקבל פיסת נקניק. בעקבות זאת עלול הכלב להתרגל לקבל את הנקניק ולסרב למלא הוראות אם אין בידי בעליו פיסת נקניק.

לא נכון. מדובר בהתניה הנוצרת בהדרגה, אך אין כאן לולאה שבה כל שלב מחמיר את קודמו בהסלמה מתמשכת. זהו שינוי התנהגות, לא ספירלה.

תשובה (2): בשל הפחתת המס על מוצרי חלב מיובאים גדל נתח השוק שלהם ורווחי היבואנים גדלים. בעקבות זאת היצרנים המקומיים מחליטים להוזיל את מוצריהם, והדבר עלול לגרום להם לפשוט את הרגל.

לא נכון. מדובר בשרשרת אירועים כלכלית. פשיטת הרגל של היצרנים המקומיים לא תוביל לעוד הפחתות מס על מוצרי חלב מיובאים – ולכן זו לא לולאה חוזרת שבה אותה בעיה הולכת ומחמירה את עצמה שוב ושוב.

תשובה (3): אדם פותח בדיאטה, מפחית ממשקלו לזמנָה, ואז שב למשקלו הקודם. הוא מנסה דיאטה אחרת, וחוזר חלילה, והדבר עלול לגרום לו לוותר כליל על הניסיון להפחית ממשקלו.

לא נכון. מחזור הדיאטות אמנם חוזר, אך אין בו הסלמה מתגברת שבה כל סבב מעצים את קודמו עד לנזק בלתי הפיך; מדובר בתבנית החוזרת על עצמה ולא בספירלה מסלימה.

תשובה (4): באופנוע יש נזילה ממכל נוזל הקירור, שתפקידו לקרר את המנוע בשעת נסיעה. בשל כך מנוע האופנוע מתחמם יתר על המידה, הנוזל שנותר במיכל מתאייד, והדבר עלול לגרום להרס המנוע.

נכון. זוהי לולאה המזינה את עצמה: הנזילה גורמת להתחממות, ההתחממות מאיידת עוד נוזל, ומיעוט הנוזל מגביר עוד את ההתחממות - וכך נמשכת ההסלמה עד לנזק בלתי הפיך, בדיוק כמבנה הספירלה השלילית.

תשובה (4).

15. השאלה: מחקרים חדשים מראים כי בעוד התכשיר "מזורול" _____ להחלמתם של חולים, יעילותו במניעת מחלות בקרב אנשים בריאים _____ משסברו בעבר, ולא זו בלבד, אלא שתופעות הלוואי שלו בקרבם _____ משסברו עד כה, ולכן _____ מדיניות שלפיה _____ מומלץ להשתמש בו.

פתרון: מבנה המשפט קובע ניגוד באמצעות "בעוד" בין השפעת התכשיר על החולים לבין השפעתו על הבריאים, ואת שני הפרטים הנוגעים לבריאים מחבר הביטוי "ולא זו בלבד אלא" - ולכן שניהם צריכים לפעול באותו כיוון ולהוביל למסקנה שבסוף המשפט.

תשובה (1): תורם רבות / נמוכה / קלות / אין הצדקה ל' / הן לחולים והן לבריאים.

המשפט המלא: מחקרים חדשים מראים כי בעוד התכשיר "מזורול" **תורם רבות** להחלמתם של חולים, יעילותו במניעת מחלות בקרב אנשים בריאים **נמוכה** משסברו בעבר, ולא זו בלבד, אלא שתופעות הלוואי שלו בקרבם **קלות** משסברו עד כה, ולכן **אין הצדקה** למדיניות שלפיה **הן לחולים והן לבריאים** מומלץ להשתמש בו.

לא נכון. הביטוי "ולא זו בלבד אלא" אמור להוסיף נימוק נוסף באותו כיוון, אך כאן נאמר שתופעות הלוואי "קלות" - נתון חיובי לתכשיר - בעוד שהחלק שלפניו ("יעילותו נמוכה") הוא נתון שלילי. המשפט נטול הגיון פנימי ולכן לא מתאים.

תשובה (2): אינו תורם / גבוהה בהרבה / שכיחות הרבה פחות / יש להפוך על פיה את ה' / רק לחולים.

המשפט המלא: מחקרים חדשים מראים כי בעוד התכשיר "מזורול" **אינו תורם** להחלמתם של חולים, יעילותו במניעת מחלות בקרב אנשים בריאים **גבוהה בהרבה** משסברו בעבר, ולא זו בלבד, אלא שתופעות הלוואי שלו בקרבם **שכיחות הרבה פחות** משסברו עד כה, ולכן **יש להפוך על פיה את המדיניות שלפיה רק לחולים** מומלץ להשתמש בו.

נכון. ההשלמה יוצרת משפט עקבי: אף שהתכשיר אינו תורם להחלמת החולים, יעילותו במניעת מחלות בקרב בריאים גבוהה בהרבה משסברו, ותופעות הלוואי בקרבם שכיחות הרבה פחות. מכאן נובע שיש להפוך על פיה את המדיניות שלפיה רק לחולים מומלץ להשתמש בו, ובמקום זאת להמליץ עליו רק לבריאים. כל מרכיבי המשפט משתלבים להגיון אחד.

תשובה (2).

16. השאלה: נילי ____ הצעה להרצות בכנס בחיפה ____ פתיחת תערוכת הציורים של בנה, אך אז בא יואב והחל לדבר על ____ בדיעבד שמחה נילי שלא ____ להחמיץ את פתיחת התערוכה.

פתרון: סוף המשפט קובע ששמחתה של נילי נובעת מכך שבסופו של דבר לא הוחמצה פתיחת התערוכה. ההשלמה הנכונה צריכה להוביל בעקביות למצב זה, על כל ארבעת חלקיה.

תשובה (1): חשבה להיענות ל' / אף שלשם כך יהיה עליה להיעדר מ' / ליבה שלא תאכזב את בנה ביום החשוב הזה / דחתה את עצתו של יואב, אף שצר היה לה.

המשפט המלא: נילי **חשבה להיענות** להצעה להרצות בכנס בחיפה **אף שלשם כך יהיה עליה להיעדר** מפתיחת תערוכת הציורים של בנה, אך אז בא יואב והחל לדבר על **ליבה שלא תאכזב את בנה ביום החשוב הזה**. בדיעבד שמחה נילי שלא **דחתה את עצתו של יואב, אף שצר היה לה** להחמיץ את פתיחת התערוכה.

לא נכון. המשפט טוען שנילי קיבלה (לא דחתה) את עצתו של יואב אשר יעץ לה שלא לאכזב את בנה ולהגיע לפתיחת התערוכה שלו – לא ברור מדוע אם כך צר היה לה מהחמצת התערוכה, שהרי היא הגיעה אליה. זוהי סתירה ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): כבר נענתה בחיוב ל' / אף שנקבע בדיוק ליום / התרגשותו של בנה לקראת פתיחת התערוכה, ועורר בה ספקות / הניחה לספקות אלה לשנות את החלטתה, כי ידעה שהייתה מצטערת יותר לו נאלצה.

המשפט המלא: נילי **כבר נענתה בחיוב** להצעה להרצות בכנס בחיפה **אף שנקבע בדיוק ליום** פתיחת תערוכת הציורים של בנה, אך אז בא יואב והחל לדבר על **התרגשותו של בנה לקראת פתיחת התערוכה, ועורר בה ספקות**. בדיעבד שמחה נילי שלא הניחה לספקות אלה לשנות את החלטתה, **כי ידעה שהייתה מצטערת יותר לו נאלצה** להחמיץ את פתיחת התערוכה.

לא נכון. לפי השלמה זו נילי נשארה איתנה בהחלטתה להעביר את ההרצאה, ומשמעות הדבר שהחמיצה את פתיחת התערוכה - בסתירה לנימוק במשפט שלפיו הייתה מצטערת יותר לו נאלצה להחמיצה. המשפט סותר את עצמו.

תשובה (3): כבר גמרה אומר לדחות את ה' / כדי שלא תחמיץ את / חשיבותו של הכנס, וכמעט גרם לה לחזור בה מהחלטתה / הניחה ליואב לשכנע אותה שלא.

המשפט המלא: נילי **כבר גמרה אומר לדחות את ההצעה** להרצות בכנס בחיפה **כדי שלא תחמיץ את** פתיחת תערוכת הציורים של בנה, אך אז בא יואב והחל לדבר על **חשיבותו של הכנס, וכמעט גרם לה לחזור בה מהחלטתה**. בדיעבד שמחה נילי שלא הניחה ליואב לשכנע אותה שלא להחמיץ את פתיחת התערוכה.

לא נכון. בפתיחה נטען כי נילי החליטה לדחות את ההצעה להרצות בכנס לטובת פתיחת התערוכה. יואב ייעץ לנילי להגיע לכנס, אך בהשלמה האחרונה מצוין כי יואב ייעץ לה "שלא להחמיץ את פתיחת התערוכה" – כלומר נטען פה שיואב ניסה לשכנע אותה לפספס את הכנס. זוהי סתירה פנימית ולכן תשובה זו נפסלת. ניתן כבר כעת לסמן את תשובה (4).

תשובה (4): ניסתה לשכנע את גיא שלא יסרב ל' / אם סירובו נועד רק לאפשר לו להשתתף ב' / ליבו של גיא שלא ישמע לעצתה של נילי / הצליחה לשכנע את גיא, כי הבינה עד כמה היה לו חשוב שלא.

המשפט המלא: נילי **ניסתה לשכנע את גיא שלא יסרב** להצעה להרצות בכנס בחיפה **אם סירובו נועד רק לאפשר לו להשתתף** בפתיחת תערוכת הציורים של בנה, אך אז בא יואב והחל לדבר על **ליבו של גיא שלא ישמע לעצתה של נילי**. בדיעבד שמחה נילי שלא הצליחה לשכנע את גיא, **כי הבינה עד כמה היה לו חשוב שלא להחמיץ את** פתיחת התערוכה.

נכון. נילי ניסתה לשכנע את גיא שלא יסרב להצעה להרצות בכנס רק כדי להשתתף בפתיחת תערוכת בנה; אך יואב דיבר על ליבו של גיא שלא ישמע לעצתה. בדיעבד שמחה נילי שלא הצליחה לשכנעו, כי הבינה עד כמה חשוב היה לו שלא להחמיץ את פתיחת התערוכה. כל חלקי המשפט משתלבים להיגיון שלם ורציף.

תשובה (4).

17. **השאלה:** מיכל ואייל, שניהם מעשנים ____ שנים רבות, ____ על העלאת מחירי הסיגריות, וטענו כי ____ הוא שימנע מהם ____ לעשן.

פתרון: יש לבחור השלמה שבה כל ארבעת החלקים מתלכדים לעמדה אחת ועקבית של מיכל ואייל כלפי העלאת המחירים.

תשובה (1): ותיקים המנסים להיגמל מעישון כבר / מחו בחריפות / יש בליבם תקווה שצעד זה / להמשיך.

משפט מלא: מיכל ואייל, שניהם מעשנים ותיקים המנסים להיגמל מעישון כבר שנים רבות, מחו בחריפות על העלאת מחירי הסיגריות, וטענו כי יש בליבם תקווה שצעד זה הוא שימנע מהם להמשיך לעשן.

לא נכון. אם מיכל ואייל מקווים שהעלאת המחירים תמנע מהם להמשיך לעשן, אין זה מתיישב עם כך ש"מחו בחריפות" נגד הצעד - מחאה חריפה סותרת את התקווה שהצעד יסייע להם. ההשלמה אינה עקבית.

תשובה (2): הלוחמים נגד המאבק בעישון זה / קבלו / טועה מי שחושב שצעד זה / להמשיך.

משפט מלא: מיכל ואייל, שניהם מעשנים הלוחמים נגד המאבק בעישון זה שנים רבות, קבלו על העלאת מחירי הסיגריות, וטענו כי טועה מי שחושב שצעד זה הוא שימנע מהם להמשיך לעשן.

נכון. מיכל ואייל, מעשנים ותיקים הלוחמים מזה שנים נגד המאבק בעישון, כלומר הם בעד העישון, קבלו על העלאת מחירי הסיגריות וטענו כי טועה מי שחושב שצעד זה הוא שימנע מהם להמשיך לעשן. כל החלקים משתלבים לעמדה אחת ועקבית: התנגדות לצעד ופקפוק ביכולתו להשפיע על הרגליהם.

תשובה (2).

ק ט ע ק ר י א ה (שאלות 18-23)

18. **השאלה:** "יחד עם זאת" (שורה 6), כלומר אף שניטשה מכיר בעובדה ש-

פתרון: הביטוי "יחד עם זאת" מציב ניגוד בין שני חלקי המשפט: מצד אחד ניטשה מכיר בחשיבותן של האמונות לקיום חיי אנוש, ומצד אחר אין הוא מייחס להן ערך של אמת. החלק הבא אחרי "אף ש..." מתייחס למה שניטשה כן מכיר בו - חשיבותן של האמונות.

תשובה (1): אמונות אלה נטולות ערך של אמת.

לא נכון. היעדר ערך האמת הוא דווקא הצד שאליו מוביל "יחד עם זאת" - מה שניטשה שולל - ולא מה שהוא מכיר בו.

תשובה (2): אמונות אלה מקנות תחושות של סדר וביטחון לבני האדם שמאמינים בהן.

נכון. בקטע צוין שחוסן של האמונות נובע מכך שהן יוצרות תחושת יציבות וביטחון, וכי ניטשה מכיר בחשיבותן לקיום חיי אנוש. זהו הדבר שהוא מכיר בו - ולמרות זאת אינו מייחס להן ערך של אמת.

תשובה (3): מרבית בני האדם אינם רואים באמונות אלה אמיתות אובייקטיביות.

לא נכון. הפסקה אינה עוסקת בשאלה כמה בני אדם רואים באמונות אלה אמיתות אובייקטיביות; אדרבה, נמסר שהאדם תופס אותן כאילו הן אובייקטיביות. הטענה אינה עולה מן הכתוב.

תשובה (4): חשיבותן של אמונות אלה בכל הנוגע לקיום חיים אנושיים מוטלת בספק.

לא נכון. ניטשה מכיר בחשיבותן של האמונות לקיום חיי אנוש ואינו מטיל אותה בספק; הטלת החשיבות בספק הפוכה לדבריו.

תשובה (2).

19.

השאלה: לפי שורות 7–10, מדוע ניטשה מכנה את אמונותיהם של בני האדם "משפטים כוזבים"?

פתרון: בשורות אלה מוסבר שניטשה משתמש בכינוי "כוזב" מכיוון שלדעתו בני האדם אינם יכולים לתאר את העולם כמות שהוא, ובניסיונם לעשות כן הם מביאים בהכרח לידי ביטוי את הפרספקטיבה שלהם בלבד.

תשובה (1): מכיוון שלמעשה בני האדם אינם מסוגלים לתאר את העולם כפי שהוא.

נכון. זוהי בדיוק הסיבה המצוינת בקטע: היכולת לתאר את העולם "כמות שהוא" נשללת מבני האדם, ולכן כל שיפוטיהם צבועים בפרספקטיבה שלהם ומכונים "כוזבים".

תשובה (2): מכיוון שהוא מנגיד את האמונות האלה למשפטים לא־כוזבים.

לא נכון. בקטע נאמר במפורש שניטשה אינו מנגיד את האמונות למשפטים "לא כוזבים" כלשהם; הכינוי "כוזב" אינו נובע מהנגדה כזאת.

תשובה (3): מכיוון שאמונות אלה מנוגדות לאמת האובייקטיבית הקיימת בעולם.

לא נכון. הכתוב מבהיר שניטשה אינו מניח קיומה של אמת אובייקטיבית בעולם שאליה מנוגדות האמונות; לדעתו אין בידי האדם גישה לאמת כזאת.

תשובה (4): מכיוון שבני אדם אינם מביאים לידי ביטוי באמצעותן את דרך ההסתכלות שלהם.

לא נכון. זהו היפוכו של הנאמר: לפי ניטשה בני האדם דווקא מביאים לידי ביטוי את דרך ההסתכלותם, וזו הסיבה לכך שהמשפטים "כוזבים".

תשובה (1).

20.

השאלה: "פרספקטיבות הנעדרות מודעות עצמית" (שורה 13), כלומר -

פתרון: בהמשך אותו משפט מבחין ניטשה בין פרספקטיבות המודעות לכך שהן פרספקטיבות בלבד לבין פרספקטיבות הנעדרות מודעות עצמית - אלה המניחות שדרך תפיסתן מ בטאת את האמת האחת והיחידה. כלומר, מדובר בפרספקטיבות שאינן מבינות שהן עצמן רק פרספקטיבה.

תשובה (1): פרספקטיבות המביעות את האמת האחת והיחידה.

לא נכון. הביטוי אינו מתאר את מה שהפרספקטיבות מביעות, אלא את חוסר המודעות שלהן לכך שהן פרספקטיבות; ההנחה שהן מביעות אמת אחת היא תוצאה של אותו חוסר מודעות, לא עצם הגדרתן.

תשובה (2): פרספקטיבות שמקורן בצורך של האדם למצוא סדר.

לא נכון. הצורך במציאת סדר מוזכר בקטע כמקור חוסן של האמונות, אך אין הוא עניינו של הביטוי "הנעדרות מודעות עצמית".

תשובה (3): פרספקטיבות שאינן אובייקטיביות.

לא נכון. השאלה אם פרספקטיבה אובייקטיבית אינה נדונה כאן; "היעדר מודעות עצמית" מתייחס לכך שהמחזיק בפרספקטיבה אינו מודע לאופייה, ולא לאובייקטיביות שלה.

תשובה (4): פרספקטיבות שהמחזיקים בהן אינם מבינים שהן פרספקטיבות בלבד.

נכון. זו בדיוק משמעות היעדר המודעות העצמית: המחזיקים בפרספקטיבות אלה סבורים שהן האמת האחת, ואינם מבינים שאין הן אלא נקודת מבט אחת מני רבות.

תשובה (4).

21. השאלה: מדוע, על פי ניטשה, אין לראות בתמונת העולם שהוא מציג "טענה על מהות המציאות" (שורות 23–24)?

פתרון: לפי ניטשה כל אמירה אנושית, ובכללן דבריו שלו, אינה אלא ביטוי לפרספקטיבה. לפיכך גם תמונת העולם שהוא מציג היא פרספקטיבה בלבד - הצעה לתפיסת המציאות ולא קביעה על מהותה.

תשובה (1): כיוון שהסדר והתכנון אינם שולטים בעולם.

לא נכון. אמנם נאמר בקטע שהסדר והתכנון אינם שולטים בעולם, אך אין זו הסיבה לכך שאין לראות בדבריו טענה על מהות המציאות; הסיבה נעוצה באופיים הפרספקטיבי של דבריו.

תשובה (2): כיוון שדבריו מכילים סתירה פנימית.

לא נכון. דבריו של ניטשה כשלעצמם אינם מכילים סתירה פנימית. סתירה פנימית תהיה לקבל את דבריו כאמת או בייקטיבית (מאחר שלפיו גם הם, כמו כל אמונותיהם של בני האדם – מהווים פרספקטיבה בלבד).

תשובה (3): כיוון שבני האדם לא יקבלו את דבריו.

לא נכון. השאלה אם בני האדם יקבלו את דבריו אינה מה שקובע את מעמדו; ניטשה מדבר על טיב דבריו שלו, לא על מידת קבלתם.

תשובה (4): כיוון שגם דבריו שלו מבטאים פרספקטיבה בלבד.

נכון. מאחר שלפי ניטשה כל אמירה היא פרספקטיבה, גם תמונת העולם שהוא מציג אינה נמלטת מכך, ולכן היא הצעה לתפיסת המציאות ולא טענה על מהותה.

תשובה (4).

22. השאלה: מהי ביקורתו העיקרית של ניטשה על הנצרות?

פתרון: לפי הקטע, ביקורתו של ניטשה מתמקדת בכך שהנצרות היא פרספקטיבה הנעדרת מודעות עצמית - "פרספקטיבה עיוורת" שאינה יודעת, ואף אינה רוצה לדעת, שהיא פרספקטיבה בלבד, ובמקום זאת טוענת לאמת המוחלטת.

תשובה (1): היא מפיצה משפטים כוזבים.

לא נכון. ניטשה אינו מגנה את הנצרות על השמעת משפטי כוזב; הוא מבהיר שכל המשפטים, ובכללם שלו, הם כאלה, ולכן אין זו ביקורתו הייחודית על הנצרות.

תשובה (2): היא "פרספקטיבה עיוורת".

נכון. עיקר הביקורת הוא שהנצרות היא פרספקטיבה חסרת מודעות עצמית הטוענת לכתר האמת המוחלטת - "פרספקטיבה עיוורת" שאינה מכירה בטיבה.

תשובה (3): היא רואה באומנות אויב.

לא נכון. היות הנצרות אויבת האומנות היא תוצאה הנובעת מעיוורונה - מהיותה פרספקטיבה הטוענת לאמת אחת - ולא הביקורת העיקרית עצמה.

תשובה (4): אין בה אמת מוחלטת.

לא נכון. לפי ניטשה אין בנמצא אמת מוחלטת כלל, ולכן אין הוא מותח על הנצרות ביקורת על כך ש"אין בה אמת מוחלטת"; אדרבה, ביקורתו היא על טענתה לאמת כזאת.

תשובה (2).

23.

השאלה: איזה מן התרשימים מתאר את השתלשלות העניינים המתרחשת בעולם על פי ניטשה?

פתרון: לפי הקטע, האדם זקוק לסדר ולביטחון בעולם שהוא בעיקרו נטול סדר; צורך זה מוליד פרספקטיבות (אמונות) שאינן מודעות להיותן פרספקטיבות בלבד; וכשפרספקטיבה כזו טוענת לאמת מוחלטת ומגנה כל השונה ממנה, נולדים קנאות וגילויי אלימות. הרצף הוא: צורך בביטחון, ואז היווצרות פרספקטיבות שאינן מודעות להיותן פרספקטיבות בלבד, ואז קנאות וגילויי אלימות.

תשובה (1): צורך בביטחון ← יצירת פרספקטיבות ← יצירת משפטים כוזבים.

לא נכון. המשפטים הכוזבים הם דרכו של ניטשה לתאר פרספקטיבות, ולכן לא מדובר בשלבים שונים.

תשובה (2): היווצרות פרספקטיבות ← יצירת משפטים כוזבים ← קנאות וגילויי אלימות.

לא נכון. גם כאן יש חזרה על ההפרדה השגויה בין פרספקטיבות למשפטים כוזבים. בנוסף, לא מוצג פה הסבר ברור ליצירת הקנאות וגילויי האלימות (חסרה חוליה ביניהם לבין יצירת המשפטים הכוזבים).

תשובה (3): צורך בביטחון ← היווצרות פרספקטיבות שאינן מודעות להיותן פרספקטיבות בלבד ← קנאות וגילויי אלימות.

נכון. התרשים משקף במדויק את הרצף שבקטע: הצורך בביטחון מוליד פרספקטיבות עיוורות לעצמן, ואלה מולידות קנאות וגילויי אלימות.

תשובה (4): קנאות וגילויי אלימות ← היווצרות פרספקטיבות המודעות להיותן פרספקטיבות בלבד ← עולם נטול סדר.

לא נכון. תרשים זה פותח ב"קנאות וגילויי אלימות" ומסתיים ב"עולם נטול סדר", ובכך הופך את סדר הגורם והתוצאה - הקנאות היא תוצאה של הפרספקטיבות ולא נקודת ההתחלה.

תשובה (3).